

AKTUELNOSTI U EDUKACIJI I REHABILITACIJI OSOBA SA SMETNJAMA U RAZVOJU

ZBORNİK REZIMEA

VIII STRUČNO-NAUČNI SKUP SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM

Beograd, 2023.

VIII stručno-naučni skup sa međunarodnim učešćem
„AKTUELNOSTI U EDUKACIJI I REHABILITACIJI OSOBA SA
SMETNJAMA U RAZVOJU”

Beograd, 25-26. novembar 2023. godine

ZBORNİK REZİMEA

Beograd, 2023.

**„AKTUELNOSTI U EDUKACIJI I REHABILITACIJI OSOBA SA
SMETNJAMA U RAZVOJU”**

Zbornik rezimea

Izdavač:

Resursni centar za specijalnu edukaciju

Za izdavača:

prof. dr Goran Nedović

Urednici:

dr Srećko Potić
doc. dr Ivana Sretenović

Recenzenti:

prof. dr Goran Nedović
prof. dr Mirjana Đorđević

Tehnički urednik:

Biljana Krasić

Dizajn korica:

mr Boris Petrović

Štampa:

BIG Štampa

Tiraž:

200

ISBN 978-86-89713-08-4

VIII stručno-naučni skup sa međunarodnim učešćem
„AKTUELNOSTI U EDUKACIJI I REHABILITACIJI OSOBA SA
SMETNJAMA U RAZVOJU”

Beograd, 25-26. novembar 2023. godine

Organizatori:

Resursni centar za specijalnu edukaciju, Beograd
Visoka medicinska škola strukovnih studija „Milutin Milanković”, Beograd
Asocijacija za kognitivnu neurorehabilitaciju, Beograd
Beogradski psihološki centar, Beograd
Društvo defektologa Beograda
Društvo defektologa Vojvodine
Društvo defektologa Crne Gore

Programski odbor:

- prof. dr Goran Nedović, Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija, predsednik
- PhD Sergey Kokhan, Transbaikalski državni univerzitet, Chita, Rusija
- Wang Xiao Jun, Dongguan Rehabilitation Hospital, Guangdong Province, China
- prof. dr Srboljub Đorđević, Univerzitet u Nišu – Pedagoški fakultet, Vranje, Srbija
- prof. dr Fadilj Eminović, Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija
- prof. dr Mirjana Đorđević, Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija
- prof. dr Nebojša Macanović, Univerzitet u Banjoj Luci – Fakultet političkih nauka, Banja Luka, Bosna i Hercegovina
- doc. dr Ivana Sretenović, Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija
- dr Srećko Potić, prof., Visoka medicinska škola strukovnih studija „Milutin Milanković”, Beograd, Srbija

Organizacioni odbor:

- doc. dr Ivana Sretenović, Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija, predsednik
- dr Srećko Potić, prof., Visoka medicinska škola strukovnih studija „Milutin Milanković”, Beograd, Srbija, generalni sekretar
- prof. dr Mirjana Đorđević, Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija
- Jovana Pavlović, Resursni centar za specijalnu edukaciju, Beograd, Srbija
- Kristina Ivanović, Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija
- Maja Nedović, OŠ „Anton Skala”, Beograd, Srbija
- Danijela Nikolić, OŠ „Anton Skala”, Beograd, Srbija

UNAPREĐENJE KVALITETA SOCIJALNE PARTICIPACIJE DECE SA SMETNJAMA U RAZVOJU – PRIKAZ PROJEKTA*

Ivana Sretenović

*Resursni centar za specijalnu edukaciju, Beograd, Srbija &
Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija*

Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju je početkom godine raspisalo javni konkurs za podnošenje predloga programa na stalno otvoreni konkurs za dodelu dotacija namenjenih za projekte porodično-pravne zaštite građana, podrške porodici i deci u 2023. godini. Vizija Ministarstva je da se realizacijom programa ostvare sledeći ciljevi: podrška porodici i deci i unapređenje mera za jačanje porodice kao osnovne jedinice društva, podrška roditeljstvu, unapređenje demografske slike na teritoriji Republike Srbije, podrška populacionoj politici i podrška udruženjima u oblasti zaštite porodice i dece.

Resursni centar za specijalnu edukaciju ima decenijsko iskustvu u radu i u realizaciji projekata i programa, kao i u organizaciji i praćenju kompleksnih programa obuka i drugih događaja (konferencije, naučni skupovi, seminari, tribine, radionice itd.). Shodno tome, Resursni centar za specijalnu edukaciju je podneo konkursnu dokumentaciju na gore navedeni konkurs za projekat „Unapređenje kvaliteta socijalne participacije dece sa smetnjama u razvoju”. Projekat je odobren i finansijski podržan od strane Ministarstva za brigu o porodici i demografiju. Projekat je realizovan od jula do novembra 2023. godine. Usmeren je na podizanje kvaliteta socijalne participacije dece sa smetnjama u razvoju, kroz utvrđivanje kvaliteta socijalne participacije dece sa smetnjama u razvoju u našoj sredini i osposobljavanje stručnjaka koji rade sa ovom populacijom za samostalnu procenu nivoa socijalne participacije i kreiranje modela podrške deci sa smetnjama u razvoju sa ciljem dosezanja najostvarivijeg nivoa socijalne participacije.

Prema Međunarodnoj klasifikaciji funkcionisanja, invalidnosti i zdravlja socijalna participacija se definiše kao učešće u životnoj situaciji u odnosu na stepen u kojem se osoba aktivno uključuje, a ne u odnosu na to koliko osoba može ili želi da se uključi. U literaturi se nalaze i definicije drugih autora, te se smatra da je participacija učešće u formalnim i neformalnim svakodnevnim aktivnostima tokom života, koja u sebi uključuje okruženje za igru, sport, zabavu, učenje itd. Sa aspekta specijalne edukacije i rehabilitacije participacija se može posmatrati kao učešće dece sa smetnjama u razvoju u svim aspektima života. Ujedno, može biti posmatrana i kao prediktor adekvatnog razvoja, te da je od

* Članak predstavlja rezultat rada na projektu „Unapređenje kvaliteta socijalne participacije dece sa smetnjama u razvoju”, čiju realizaciju finansijski podržava Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju Republike Srbije.

ključnog značaja za kvalitet života dece sa smetnjama u razvoju ali i njihovih porodica.

Socijalna participacija se odnosi na potpuno ostvarivanje životnih potreba i navika kao proizvoda interakcije između ličnih obeležja (oštećenja, nesposobnosti i drugih ličnih karakteristika) i sredinskih činilaca (olakšavajućih ili otežavajućih). Razumevanje socijalne participacije dece sa smetnjama u razvoju, različitog uzrasta i u različitim okruženjima, iziskuje širi fokus od samog utvrđivanja individualnih karakteristika u pojedinim aktivnostima i aspektima ličnog i društvenog učešća. Identifikovani su različiti faktori kao značajni za socijalnu participaciju dece sa smetnjama u razvoju (pojedinaac, porodica, škola, vršnjaci...). Oni kao mnogostruki i višedimenzionalni utiču na socijalnu participaciju dece sa smetnjama u razvoju i zahtevaju individualno prilagođavanje pristupu u unapređivanju i podsticanju socijalnog uključivanja.

Bez obzira na saznanja o značaju socijalne participacije, uvek postoji rizik da dete sa smetnjama u razvoju bude izuzeto iz svakodnevnih aktivnosti u okviru porodice i/ili šire zajednice. Istovremeno, učešće u različitim aktivnostima ne znači uvek i pozitivno iskustvo za dete sa smetnjama u razvoju. Više uključivanja ne znači da je nužno i bolje za ovu grupu dece, dok je zadovoljstvo nivoom i obimom participacije veoma značajno.

Sa godinama dolaze veći društveni i sredinski zahtevi. Oni nameću potrebu za promenama u načinu i obimu participacije svakog pojedinca u svim segmentima života i u svim društvenim aktivnostima. Nivo ostvarene socijalne participacije dece sa smetnjama u razvoju direktno je zavisna od individualnih determinanti (onih koje su vezane za samo dete), sredinskih determinanti (faktora iz socio-kulturnog okruženja) i njihove interakcije. Dakle, da bi se obuhvatio proces socijalne participacije u širem smislu, neophodno je sagledati uticaj sredinskih faktora na ostvarivanje socijalne participacije, kao i sve posledice koje proističu iz interakcije između ličnih i sredinskih faktora koje olakšavaju ili otežavaju ovaj fenomen.

Razvojem socijalnog modela ometenosti, u prvi plan se stavlja socijalna participacija dece sa smetnjama u razvoju. Podaci iz sveta i rezultati pilot istraživanja realizovanih u našoj zemlji ukazuju na postojanje visokog rizika za isključenost dece sa smetnjama u razvoju iz društvenog života zajednice.

Preliminarni rezultati projekta, na do sada obrađenom uzorku od 78 dece sa smetnjama u razvoju, prosečnog uzrasta 10.7 godina, oba pola, pokazuju sledeće karakteristike participacije. U nizu modela, konstrukti povezani sa učešćem su dosledno udruženi sa intenzivnijim učešćem (simptomi $p = 0.009$; kompetentnost $p = 0.005$, okruženje $p < 0.001$, identitet $p = 0.002$), nezavisno od zbunjujućih faktora. Češće

učešće je ostalo udruženo sa tri od četiri konstrukta vezana za učešće (kompetencija $p = 0.013$, identitet $p = 0.003$; okruženje $p = 0.028$). Uzrast deteta ($p = 0.026$) i nivo podrške koju dete dobija u školi ($p = 0.031$) su takođe ostali značajno povezani sa učestalošću participacije. Istovremeno, roditelji dece sa smetnjama u razvoju smatraju da im je potrebna dodatna pomoć i podrška prilikom učešća njihove dece u skoro svim aktivnostima ($p = 0.025$).

Možemo reći da su u nizu modela, konstrukti u vezi sa učešćem bili povezani sa učestalošću i intenzitetom učešća, dok su demografske i dijagnostičke varijable bile povezane sa učestalošću, ali ne i intenzitetom učešća.

Dobijeni rezultati mogu da posluže kao smernica za kreiranje i pružanje adekvatne podrške kako deci, tako i članovima njihove porodice.

Ključne reči: *konstrukti u vezi sa učešćem, učestalost učešća, intenzitet učešća*

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

376.1-056.26/.36-053.2(048)
316.614-056.26/.36-053.2(048)

СТРУЧНО-научни скуп са међународним учешћем "Актуелности у едукацији и рехабилитацији особа са сметњама у развоју" (8 ; 2023 ; Београд)

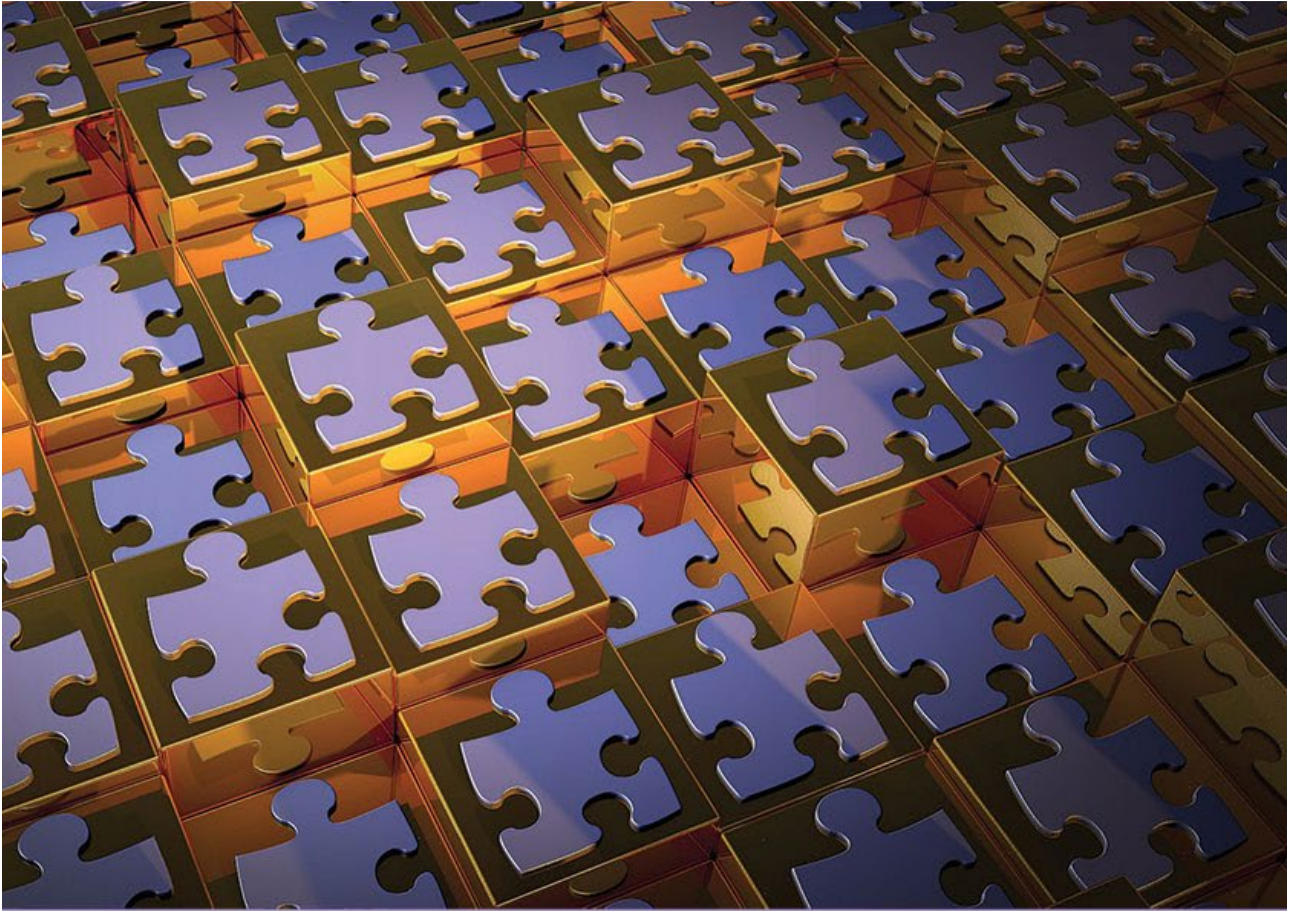
Zbornik rezimea / VIII stručno-naučni skup sa međunarodnim učešćem „Aktuelnosti u edukaciji i rehabilitaciji osoba sa smetnjama u razvoju” Beograd, 25-26. novembar 2023. godine ; [urednici Srećko Potić, Ivana Sretenović]. - Beograd : Resursni centar za specijalnu edukaciju, 2023 (Beograd : BIG štampa). - 76 str. ; 24 cm

Tekst na više jezika. - Tiraž 200. - Registar.

ISBN 978-86-89713-08-4

а) Деца са посебним потребама -- Образовање -- Инклузивни метод -- Апстракти
б) Деца са посебним потребама -- Социјализација -- Апстракти в) Особе са посебним потребама -- Социјална интеракција -- Апстракти

COBISS.SR-ID 129935881

ISBN 978-86-89713-08-4

9 788689 713084 >